

וְהָאֵר עֵינֵינוּ בְּתוֹרָתָהּ. וְדַבֵּק לִבֵּנוּ בְּמִצְוֹתֶיךָ

1. ילקו"ש רות, ט

והא תני "בשעת דבר ובשעת מלחמה כנס את הרגל, ובשעת הרעבון פזר את הרגל". ולמה נענש? על ידי שהשפיל לבן של ישראל עליהם. משל לבליוטוס שהיה שרוי במדינה, והיו בני המדינה בטוחים עליו שאם יבא שנת בצורת [שהוא יכול לפרנס את המדינה עשר שנים. וכיון שבאת שנת בצורת], והיתה שפחתו עומדת בסירקי וקופתה בידה. והיו בני המדינה אומרים, זהו שהיינו בטוחים עליו ואומרים, אם תבא שנת בצורת שהוא יכול לפרנסנו עשר שנים, והרי שפחתו עומדת בסירקי וקופתה בידה. כך אלימלך היה מגדולי הדור ומפרנסי את הצבור, וכיון שבאו שני רעבון אמר, עכשיו כל ישראל מסובבין על פתחי, זה בא בקופתו וזה בא בכפיפו. מה עשה? עמד וברח לו מפניה', הה"ד "וילך איש [מבית לחם יהודה]".

2. פרקי אבות ב, ח

חמשה תלמידים היו לו לרבן יוחנן בן זכאי ואלו הן, רבי אליעזר בן הורקנוס, ורבי יהושע בן חנניה, ורבי יוסי הפקח, ורבי שמעון בן נתנאל, ורבי אלעזר בן עקיבא. הוא היה מונה שבחן. רבי אליעזר בן הורקנוס, בור סוד שאינו מאבד טפה. רבי יהושע בן חנניה, אשרי יולדתו. רבי יוסי הפקח, חסיד. רבי שמעון בן נתנאל, ירא חטא. ורבי אלעזר בן עקיבא, מעין המתגבר. הוא היה אומר, אם יהיו כל חכמי ישראל בכף מאזנים, ואליעזר בן הורקנוס בכף שניה, מקריע את כלם. אבא שאול אומר משמו, אם יהיו כל חכמי ישראל בכף מאזנים ורבי אליעזר בן הורקנוס אף עמהם, ורבי אלעזר בן עקיבא בכף שניה, מקריע את כלם:

3. פרקי אבות ב, ט

אמר להם, צאו וראו איזוהי דבר ושכה שידבק בה האדם. רבי אליעזר אומר, עין טובה. רבי יהושע אומר, חבר טוב. רבי יוסי אומר, שכן טוב. רבי שמעון אומר, רואה את הנולד. רבי אלעזר אומר, לב טוב. אמר להם, רואה אני את דברי אלעזר בן עקיבא מדבריכם, שבכלל דבריו דבריכם. אמר להם צאו וראו איזוהי דבר קעה שיתחזק ממנה האדם. רבי אליעזר אומר, עין קעה. רבי יהושע אומר, חבר קע. רבי יוסי אומר, שכן קע. רבי שמעון אומר, הלנה ואינו משלם. אחד הלנה מן האדם, קלנה מן המקום ברוך הוא, שנאמר (תהלים לז) לנה קשע ולא ישלם, וצדיק חונן ונותן. רבי אלעזר אומר, לב קע. אמר להם, רואה אני את דברי אלעזר בן עקיבא מדבריכם, שבכלל דבריו דבריכם:

4. מהרל, נתיב עין טוב

בספר משלי (כב) טוב עין הוא יבורך כי נתן מלחמו לדל. שלמה המלך ע"ה רצה לומר מי שהוא טוב עין, ראוי שיהיה מתברך מן הש"י כי מלחמו נתן לדל, שכאשר הוא נותן בעין טובה שלא בצרות עין רק בהרחבה. וההפך שיש בין לב טוב ובין עין טוב, כי לב טוב נקרא כאשר הוא חפץ להוציא טוב אחר, ולב רע, נקרא כאשר אינו רוצה להוציא טוב אחר, ועין טוב נקרא כאשר הוא רוצה וחפץ שיהיה חבירו בשלמות ובטוב, והפך זה עין רע נקרא כאשר אינו רוצה בשל אחר. ומפני כך אמר טוב עין הוא יבורך, כי העין מדרכו שיהיה צר ואינו חפץ בשלימות לכך הוא רחוק מן הברכה, וזה שהוא נותן בעין טובה מורה שהוא דבק בברכה יתירה, ואל"כ לא היה נותן בטוב עין לכך כתיב טוב עין הוא יבורך כי מלחמו נתן לדל, שמפני שהוא בעל עין טוב, הוא דבק בברכה במו שאמרנו ולכך יבורך ג"כ

אמר ריב"ל אין עגלה ערופה באה אלא בשביל צרי עין שנאמר וענו ואמרו ידינו לא שפכה הדם הזה ועינינו לא ראו וכי על ליבנו עלתה שזקני בית דין שופכי דמים הם? אלא, לא בא לידנו ופטרנוהו בלא מזונות ולא ראינוהו והנחנוהו בלא לוויה. ופירש דבר זה כי נחשב מי שהוא רע עין לגודל רוע הפעל הוא כמו שפיכת דמים, דודאי עינא בישא קטיל וזהו אומנות של בעל עין הרע, ואדם זה בשביל שפטרנוהו בלא לוויה בשביל עינו הרעה נחשב זה שפיכות דמים גמור מן בעל עין הרע כמו שהוא אומנותו ולפיכך ראוי להביא עגלה ערופה. דאם לא כן הלא אין זה שפיכות דמים. אלא מפני צרות עין באה עגלה ערופה כל רע עין דרכו להמית אנשים בעין רע שלו, ולכך נחשב זה שפטרנו בלא לוויה ש"ד גמור שהיה פועל בו עין הרע ובשביל ששלט בו עין הרע נהרג ולכך מביאין עגלה ערופה.

ניסוי שני הסדקים:

|
|
|